КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

[illegible] 5 [illegible] 1970 шо. № [illegible] Мах 2 кап.

# СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхачу Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНА

## ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

[illegible] «Электроинструмент» заводан сборочни коллективо, чIогlа лерийнчу [illegible] смена мастер Дасаева Марям, слесарь-сборщица Хамзаева Кейна. 7—8 шу [illegible] болх [illegible] Дасаевас Хамзаевас Юльяра [illegible] шера смена нормаш 180—185 процент кхочушъйо цара.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьтту агlор) сменин мастер М. Дасаева, слесарь-сборщица К. Хамзаева редуктор вlашагlйоллуш бу.

М. Пинский сурт.

## КХАШКА АРАБАЬННАБ МЕХАНИЗАТОРАШ

### ТХА СОВХОЗЕ

Уил юбилейни шера чуьнйн-болча хьуьнаьнаш [illegible] Боллаш хиннаб тха совхоза къахьегамхой. Дерриге [illegible] дIадучча беарашта [illegible] цхьаьнагIера классага кхочадаь да. Ала дела укх шера кхочамболлаш бIаьсти дIайоцрйолча культурай фу совхозо lалашдаьйта. Совхозе гуралье lайн тоше саиш хиния юртбоалхама техника ханал хьалха 5 феврале тоаяь а яьккха, хIаиз кхашка къахьегаш ба механизатораш. Хьалхе а болх дика вlаштlехьбаьккха лелабарца удобренеш лхара пиан а кхочашъйь, хIана плнаьа совгIа уж кхашка дIакхухьаш я укх тlеххьарча хана. ХIаьта районе массанеа хьалха шоай эгоогатеш арахьа бIаьсти юз культурац дIае дерхIача lа деча хилхона лаьттанна кlезига бола тIеалал хIалале 600 гектара тlа совцеш мийха баьккхаб. Февраль бетта кхаьнга болх бе торо хулийташ лаьтта хоза денош дедьа деа а ца деш доаккхаьйа лаьрхIа 100 гектара тlа кеп дIабиккйаб тха кхаш делаяраш. ХIаьта хIана гурала дIайийчча культураш минеральни удобренешца [illegible] [illegible] ба уж.

Уж балхаш дерта деша [illegible] а доахан хьеттош [illegible] къахьегаш ба механизатораш А. Дамоев А. Суткинов, А. Вечаев, Н. Нунаев, кхыбараш. Дийнальра нормаш кхьоьа лаьрхIача 180—200 процент кхочашъю цар.

ХIана хьеттош дIалнера [illegible] [illegible] [illegible], уж [illegible], [illegible], [illegible] тоеш ба [illegible] [illegible]. Уж балхаш 70 гектара тlа [illegible] баьккхаб уж. ХIаьта [illegible] бетт кхочачалух совхоза [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дIалоера [illegible], eIa, [illegible] болла [illegible] [illegible] [illegible].

Боллаш [illegible] [illegible] техника сийна. ХIаьта бехкй ба [illegible] хьое хоаш бера бах а. Ишта укх шера гуралгIаш яьнахк воьнна 22 къона балхаю хьожалаьа болхане. Уж шоай балхара хувиа да балхйтара, [illegible] къахьегаш, вахара хьалхаш lелаш [illegible] дувла дахь совхозе специалисташ, [illegible].

[illegible], Малгобекски района «[illegible]» совхоза партийни организаци секретарь.

## ЮХХЬАНЦАРА БАЛХАШ

Самашкинахъа юкхьанцара кхашкара балхаш дIаволалийд тха колхозе кхаш [illegible]. Баьтl [illegible] а [illegible] [illegible] [illegible] хаба аьхача кхаьркеш лаьттанаш тIедлал социара [illegible] доахаш. Укх шера болчаш кlезига хиларах гектарал лоаргlане да уж балхаш сихха чакхдахар. Цу гlулакха бехкенахан лакха хиларах тарра цу механизаторашта балхаш. ХIанхIана [illegible] [illegible] хIана [illegible] нормах 22 гектар бола кхьинга [illegible] 350 гарга гектара тlа [illegible] [illegible].

А. [illegible], Шалий района Ленина цIарагIча колхоза [illegible].

## Ялат хьувкъадара

Дикача кийчонца дIаволаяю балхаш Шелковской района кхаш леладераш. БIаьсти хьалха юа культураш, люцерна 1640 гектара ян 480 гектари, хIанале дIайийна яьнний, плин тlеххоачаш а бц.

ХIана аьба аьхача лаьттен гуратьа дийнача ялатан чудолийташ хий дуллаш ба механизатораш. Дика вIаштlехьдаьхад уж балхаш «Коминтерн», «Красный пахарь», «Путь к коммунизму» колхозашка. Ишта «Коминтерн» колхозе ДДА-100м маркех йола дегIа хьисане хий хетта йиъ установка лелийй. Царех цкъа хIанале вlаштlеъада а яьнна кхашка хий тоьхаш а. ХIанале 300 гектара тlа хий теха баьннаб цу колхоза поливальщикаш. Гурахьа дийнача ялтан аьба аьхача лаьтта [illegible] хий техад Ленина цlерагlча колхозе а.

[illegible] боахаш механизаторашна лаьттанаша тIеадаь совхоза балхаш а. ХIанале 3,5 эзар гектара тlа [illegible] баьнхаб.

И. КАРЕПИН.

## ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕННА — МАШАР

МОСКВА. «Тель-Авиверча провокаторий эхь дайнадl», «Гаргарча Малхбоалеина — машарl» — цу тайпара лозунгаш а кхайкадеш чакхъяьлар протеста митинг «Восход» яхача московски фирме. Цига дикъа лаьцараша массане раьзо а волаш тlайнцар провокацеш совцаелга, дIалийнача lарбий территорешкара бlу арабоаккхилга Израила култлахошкара хоадамболлаш хьалохаш йола резолюци.

КИЕВ. Израильски военщина зуламашта духьалдарча республика къахьегамхой низ болча протесте оаз шоай эгlазал кхайкееш доладеш дIатох Украина столицерча писателаша. Цига кхнача митинге къамаьлаш деш писателаша Собко Вадима, Рыбак Натана, Хижняк Антона, Бейлин Павела, Ужвик Миколас хоадамболлаш бехке йир Тель-Авивех цуй гадолхарийн тlема клика. ДIадийхар агрессорий бlу цу дIалйчча территорешкарй арабовккхийта. Цар чIоагlа къовла а йир, из дерра хьал а лаьцар израильски агресси соцаяро тlеаьраьрь Коммунистически партин Советски правительства политика.

ДУШАНБЕ. Душанбински текстильни комбинатерча [illegible] эзар сагах латтача коллективо дог тlара чIоагlа эгlазбаха а болаш бехке дир израильски агрессораш цар империалистически тlоачащ lарбий халкъашта духьала лелаеду зуламаш. Израильски lаьдалий агрессивни политика, боах массане раьза а болаш тlеийцача резолюце тlа, кхерама хlаь оттаду массане а цкъарча машарен кхерамалели хьашта. ЧIоагlа хьалаш оаха Гаргарча Малхбоалене чIоагlен никсел машар юха оттабара тlеаьраьрь ай правительства арахьара политика. (ТАСС).

«Малгобекнефть» НПУ [illegible] бехктоххаме участи даьрхlиа а центральни трапии установка. Укхаза вlашагlкъаст мехкдаьттен газ.

Цу бехктохамарча балхах дика лоархlабаш, къахьегама ветеранаша цхьоне болх беш духха кхьнаш нахин мехкарийн ба ЦТУ. Царех ба кlано укх сурта тlа [illegible] бlаргагlу бола кхоа коммунист Кузнецова Лидия, комсомолец Мытырь Александри. ХIара бетта тlеаххьочашду цар шоаш тlелайна социалистически декхарий.

Д. Васильева сурт.

## ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

[illegible] шера [illegible] кварталах «Грозгипросельстрой» института проектировщикашна хьалхара моттиг яккхарах укх денош карга ений РСФСР Госстроя профсоюза ЦК-и хараражара тела Шо байрах. Из байракх дIаелар института коллективана «Гослдавинистрорпроекта» [illegible] нов. Воровцая [illegible] соцйит хьа а эшаш института [illegible] цlерах цу института директора нов. Остонка дош делар юбилейни шера хьалхарча кварталь а из байракх шоаш йитера хьинар кхо а деш къахьегаргхилярах.

Дика дIадоладаьд института проектировщикаша юбилейни шу а. Толамца кхочашъяьй хьалхарча ший бетта план. ХIана института специалисташа дийчьеш а Прохладнински района Ленина цlерагlча колхоза цхьоалагlча шурий-товарни совхоза хьалъергйолча хьаххий фермашта лаьрхlа йола проекташ, 11 эзар хьаккана лаьрхlа хурга уж помещеннеш. Ишта проект кийчъергья Аргуне хьехьергйолча профтехучилищана а. Укх шера цар кийч а я хIанзлехьа дIаяхьийтай вежарашка йолча республикашта Дагестана, Къабарда-ХIирйчен, кхычарна аша проекташ. Укх шера института проектировщикашца кхочашде доле балхаш цхьа миллиона 135 эзари сома мехьа да.

Я. БУБНЕНКО, пенсионер.

## ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

Мае шера план ханал хьалха кхойчашъяраш В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгlат кийчдараш пятилетка йолалуча хана бехктоххаме декхараш тlайнцадар «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахошна. Цу декхарех дика лоархIабу уж, цхьа шу дIадахийтадац цар мехкдаьттех гази кхехара шера план тlеххоачаш ца еш.

КаргIадьечачох кхочамболий [illegible] ов мехкдаьттахой коллектива. Доккхий декхараш тlайнцад цар юбилейни шера. Уж ший хинахьел дизаш кхочашдара да дезараш белгалдаьхад.

ТIайнйа социалистически декхараш ханал хьалха кхочашдара сихагlа болх бе йолалийта еш керда скважинаш, объекташ, коммуникацеш, кхыраш. Болх бета скважинашкара хьадоаккха мехкдаьтта цахалдаш совдахара тайп-тайпара мероприятеш чакхъяха еза. Гуча а йоахаш вайна кийбе беза кердача резервах. Цул совгlа даннаьа кхочашъе еш белгалъяьха организационни геолого-технически мероприятеш. Уж санна дола декхараш дизза кхочашдеш хьаенача коллективо пятилетка шераьша доьха къахьегама толамаш дог гlоадоехаш да. Хьадоаккха мехкдаьттен гази дикка духхагlа хинний лакха дебит йола керда скважинаш болх бе йолалийтарах, Эльдарово яха мехкдаьтта доалла керда моттиг хьаелларах, духха геолого-технически мероприятеш чакхъяккхарех. Цох хьахиннар укх тайпара да: пятилетка йолаенначе 1966 шере дийнахьа буса доаккхаш хинна мехкдаьтта 3550 тонн мара дацар, хlаьта укх шера доаккха мехкдаьтта 9500 тонн я. проценташий лаьрхIача хьадоаккха мехкдаьтта 137 процент дегlайенал. 1966 шера дийнахьа буса йоаккхаш хинна газ 63,8 эзар кубически метр мара яцар, хlана дийнахьа буса йоаккха газ 2 миллион кубически метр я. Гуш ма хиллара 1966 шера дикка 1970 шерига кхаччалца дикка духхагlа хиннад хьадоаккха мехкдаьттен газ. Цу гlулакха боккхача лоархlаме хилар. Эльдарово яха мехкдаьтта доалла керда моттиг хьаелар.

Пятилетка шераша хьай а яь болх бе йолалийтай мехкдаьтта парк, центральни-трапни установка, замерни групповой яла установка, цул совгlа хьал а я болх бе йолалийтай бlаьш километраш мехкдаьттен газопроводаш. Ер кхоллагlа шу да кьагуй а деш цхьан турба чу гlолла мехкдаьттен газ дIауханта система болх беш йола. Татарски мехкдаьттахой опытех производства юкъе а йикка болх беш я турбашка чуяхаьа демульсаци яра керда метод, цу методо дикагlа хулийт дIадохьийта мехкдаьтта, кхоачашъйт экспорте мехкдаьтта дIадахьийтара план а.

Цу шераша саьнгара дале реконструкци я эргаьньхай электроснабжене водоснабжене системаш. Хьал а я болх бе йолалийтай яттан километраш магистральни водопроводаш, водонасосни станцеш, артезиански скважинаш. Бетта-бетта кхоачанъю керда техникех технологих белха юкъеяхьара вIашагlъхьа планаш а.

Мехкдаьттахой болх [illegible] дIабахийтара бокхача лоархlаме да цар вахара-бытовой хьалаш тоадар. Из гlулакх кхетадеча мехкдаьтта-промысловое управление култлалоша, партийни профсоюзни организацеша духха белхаш даьд цу. Даьъе. Пятилетка шерашка хьалдьа духха кварргарош бола 5 кlа. Мехкдаьттахошта дlаеннай 280 квартир, хьал а я болх бе йолалийтай 140 моттиг йола берий яслаш, 964 моттиг йола школа, кхыраш.

Ергисоюзни социалистически аьба эттача тха управление коллективо пятилетка дIаьагlча шера доаннал совгlа 250 эзар тонн мехкдаьтта даьккхар. Уж толамаш кхы а лакхдара юбилейни шера керда социалистически декхараш тlайнцад управлено мехкдаьттахоша. Шера планал совгlа доаккха дерхlа «lаьржа доцув» 100 эзар тонн я, хlаьта газ — 41,6 миллион кубически метр я. Уж декхараш толамца кхочашдеш да, 1970 шера хьалхарча пхи бетта мехкдаьттен гази декхара [illegible] тlеххоачашъяьй, цкъа бетта оалдедаь совгlа даьккха мехкдаьтта 97 эзар тонн газ 2 миллион кубически метр я.

Пятилетка дIадолача дахь шера Ергисоюзни социалистически эхьа хьалхара моттиг декхараш «Горскнефть» НПУ коллективана кхоьаа хьожайир СССР-а мехкдаьтта доахача промышленности министерствай профсоюза ЦК-а карара-кара тела [illegible] байракх. Дуккхаза а тlайнай цу коллективана моаллагlен кхоалагlен йола ахчан премеш.

Коммунистически хьакъегама сийлен цlи мехкара чIоагlе кхоесаш лоаттабу мехкдаьттахоша. ХIанзлехьа коммунистически къахьегама ударник яхе сийлен цlи лелаеш ба 370 гергга мехкдаьттахо. Къаьстта дика къахьегама белгалбаьнна ба коммунистически къахьегама ударникаш, мехкдаьтта доаха оператораш [illegible] Зинкин, П. В. Камин, скважинашта лаьттан хlалха ремонт ю операторах А. Великов, Х. Васханов, машинист М. Кузнецова, электросварщик Н. Буравлев, мехкдаьтта доаха операторах Н. Стругунов, кхы дуккхабараш а. ХIара сменагlа нормаш тlеххоачашъю цар.

Е. ИВАКИНА, «Горскнефть» НПУ планови отдела начальник.

## МЕХКАРЧА КОМСАШ ЛЕЛАЕРАШТА

Комсий гайбенгаш хьалхара [illegible] хилача [illegible] эрриге предприяти [illegible] дIа механизаци [illegible], хlанза цу операцев [illegible] къаьстта ттвада совгlа [illegible]. Из кхочашду юрта [illegible] къахьегам вlаштlехь [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Дагестански НИИСХ, комсаш лелаярен чхьа [illegible] Краснодарски НИИ, [illegible] комсаш [illegible] [illegible] Грузински НИИ. Генийнй конструкторски шера социалистически цхьана къа а хьегаш хьаьлча комсаш йоахача комбайна кохкъесталца.

Белгаларча агрофоне болх бургбоила я керда агрегат. Кхьача бесса аьлча — лаьрхlа цхьан хьесалагlа дIаегlача комсаш тlа. Ишта дlаегlача комсий гаьнчай хетолгаш хьалхагlа мийсса урагlа дах, хlаьта [illegible] тlехьагlа lочулаес. Цу тайпара кийчъеча хеуолгех лете комсий гайлоагаш мугlарашта юкъе lочуехкалу. Духьала [illegible] дIаегlача комсий гаьнашка [illegible] [illegible] [illegible] «Т-54В» яхача трактора тlа хьал а керда комбайн. ДIахьеха лесте уре цхалаш йолча аппарате шортига хьалаваьккху гаьнарах хетолг. Тlаккха из шорттига транспортера тlа lоьга а деже, из латока чу кхоес. Из йизачул тlехьагlа машина хьаьтlа а йа, кхьаьетта шай тайпара хьаьлча кузов чу боессаю комсаш. Цхьана тайпара а беш ба из болх: комбайна лотока чура комсий гайлоагаш подъемникаца прессане хlаь лехийт, цига царах кхоллалу [illegible] [illegible].

Дагестана, Грузе, Молдаве, Крыма цхьадолча бешкашка техникех чакхъьяьнай керда комбайн, арахеца йоаге могалй. Машиний эттара хьалхара парти Краснодарски предприятешка кийчъе лаьрхlад.

(ТАСС корр.).

## АГРЕССОРАШ ЧIОАГIА БЕХКЕ БУ

Тхо, советски lилма, литература, искусства болалой чIоагlа эгlазаха да израильски военщина lарбий халкъашта духьал лелаеду тайшача бехха агрессивни гlулакхаш бахьан долаш.

США империалисташа lеахбеча а хьалхьебеча а израильски милитаристаша эхь доле зуламе тlема провокаце лелаю Гаргарча Малхбоала, цхьаькха тlаьмие бехке боацача нахха цlий lо а мехкадеш. Дерригa дуне эгlаздигод Египта мехкарча беха иттаьш къахьегамхой боабаш Абу-Заабаерча металлургически заводаш ячча бандитски налето.

lарбий пачхалкъализмашта духьал ца социйташ ер йолча тlема провокацеша эгlаьа а дигад, духьал а дахьад прогрессивни адамаш, машара тlехьа бола беррига нах.

Сатийна lо йиш яц машарен адамештен духьал зуламаш дечa хана. Сога духьа духовни гонзаш хьаеча оаха, lилман культуран болалоша, чIоагlа эгlаздаха харцъю Гаргарча Малхбоале кавхкам дахбара курс дlахо лаккъеча, беррига бокъарча машарен кадкъий кхерамаленнеи лхарам тlеоттабеча, Израиле доал деча гlоазарий агрессивни политика.

Сатийна lо йиш яц американски военщина Вьетнама деш доллача варварски гlулакхашта тера. Дунен шоллагlа тlом болча шерашка гитлеровцаша цlий lоухийташ даь зуламаш дегаддийтади йоле пиратски налеташ мавршеча городашта юртошта еча хана.

Дунен общественноста оттадаьр доха а деш, Тель-Авивера сионистски клика гlерт Гаргарча Малхбоале кьайне конфликт машаре къостабеш 1967 шера 22 ноября ООН-а рошени хоочаъелга дохада.

Тхо тахьдa духьал да израильски агрессорашен уж тlема провокацеш ера къалхьабереш лелаеча гlуламзашта. Тха дог, безам, кортамукъал, шоай ловжа хилар, социальни прогресс бохьан къовсаш лоаттабеча lарбий халкъаьща да, тхо дерца бирт-цхьаегlо йолаш да. Оаха хьаллоац Тель-Авива доал дерий светам боаца политика, коргаеш Израила прогрессивни наха къонагаш деш лоаттабу къовсам.

Дерригача советски халкъо а санна, lилмахоша, писателаша, искусства деятелаша, чIоагlа могаю lарбий халкъаьща цар лоаттабеча нийсоча къовсаме массе а оагlонашкара новкъостал дарa, Гаргарча Малхбоале чIоагlа а нийсон а машар оттабара тlеаьраьрь йола вай, Коммунистически партин Советски правительства политика.

Оаха доадаш декхара тхоай коллегаш — lилман, культурин деятелаш — тlехьах израильски военщина лелаеда адамий хила йиш боацеча гlулакхашта духьалаьра, халкъий машарх кортамукъали лоархара гlехьара шоай оаз леккъара.

Тель-Авива доал деряша дlадоккхада шоаш дIалийчча территорешка тlера шоай эскараш, lарбий мехкий халкъашта духьал шолу лелаеду зуламе гlулакхаш соцадолда иар. Гаргарча Малхбоале а дерригача дунен тlа а машар котбалба!

Артоболевский И. И., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Баруздин С. А., писатель; Басов Н. Г., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Гафуров Б. Г., академик; Герасимов С. А., кинорежиссер, СССР халкъа артист; Губер А. А., академик; Жаворонков Н. М., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Жуков Е. М., академик; Ишлинский А. Ю., академик; Калатозов М. К., кинорежиссер, СССР халкъа артист; Келдыш В. М., академик; Конрад Н. И., академик; Константинов Ф. В., академик; Котельников В. А., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Кулиджанов Л. А., кинорежиссер, РСФСР халкъа артист; Миллионщиков М. Д., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Минц И. И., академик; Пейве Я. В., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Полевой Б. Н., писатель; Пономарев Б. Н., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Прохоров А. М., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Рыбаков Б. А., академик; Симонов К. М., писатель; Смирнов С. С., писатель, Ленински премий лауреат; Сурков А. А., писатель, Социалистически Къахьегама Турпал; Тихонов В. Д., академик; Товстоногов Г. А., режиссер, СССР халкъа артист; Франк Г. М., академик; Хачатурян Т. С., академик; Хачатурян А. И., композитор, СССР халкъа артист; Хвостов В. М., академик; Хренников Т. Н., композитор, СССР халкъа артист; Чулаки М. И., композитор, РСФСР халкъа артист; Чухрай Г. Н., кинорежиссер, РСФСР халкъа артист; Шемякин М. М., академик, Социалистически Къахьегама Турпал; Юткевич С. И., кинорежиссер, СССР халкъа артист.

## Директорий совето болх чакхбаьккхаб

Селхан хиннача директорий Совета заседание 1971—1975 шерашкарча декхарий, технологически установкай эффективность лакхъяра, резервах пайда эцар тlа эшара къахьехьа зоалла йир «Гипронефтехимпереработка» корттерча инженера Л. П. Карпенкос.

Преннешка къамаьлаш дир 17 саго. Цу юкъе: Пермски мехкдаьтта чакхдоахача заводан директора Ю. И. Миронова, «Гипровостокнефть» директора З. Л. Нурнева, «Ленгипрогаза» директора Г. А. Застонкина, «БашНИИнп» директора А. С. Эйгенсона, Новокуйбышевски мехкдаьтта комбината начальника П. Н. Узунканиса, ГрозНИИ директора А. Я. Дорогочинске, министерства технически управление начальника заместителa В. С. Акимова, «Нефтехим» объединение генеральни директора В. В. Федорова.

Директорий совете чIоагlдаьд В. И. Ленина сийлахь-йоккхача юбилея сайнеи 1970 шерех тlайнца социалистически декхараш.

Лийнача кешаех лаьна тlайнача сошам тlа белгалдаьд КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешкара хьадоагlаш дола, кхоачашдича промышленноста даькъанача предприятей болх дlахоадар йир хулийтаргйолаш доле декхараш.

## *В. И. Ленин вaь 100 шу дизарга*

# В. И. ЛЕНИНИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Социалистически ях [illegible] хьалхара творческий метод лоьрхІай В. И. Ленина. Миллионаш болча къахьегамхоша цунна юкъе творчески хьекъал лоцуш хилчи. Советски Іедал ма [illegible] къахьегамхой ях шерра [illegible] яр це [illegible] доьш еттадъд В. И. Ленина. Советски Іедалан экономически деккарийта юкъе, иэдъьд цо, [illegible] [illegible] дІалаца еза ях вІаштІехьъяккхаро.

Цун [illegible] [illegible] деза продукцан хьаьрсн [illegible] дешаш, къахьегамхой торо лакхъяра дешаш. Къахьегамхошна юкъе шерра ях [illegible] ше тІехьъхьаш, В. И. Ленина хьъад, из гІулакх шаблонагІен лаьцкара Іовшгадаь цхьан бессен леладе [illegible], тІаккха из къзенни гІулакх а кхьуха творчески хьинар доадрада а хургдар. Цо хьаьжхад, из гІулакх шаблонагІен лаьцкара Іовшгадаь цхьан бессен лаладар демократически социалистически централизмаца юкъа [illegible] [illegible] доаваш хилар.

Социалистически [illegible] [illegible] гІа йолча оагІонех цаІ а хьалха латта техника, къахьегама толашагІа йола методаш ма ора Іоманъ болча а хІаьта, цунах кхоачам ца а беш, производство дІахо дегІаьхувларен эргайоахаш толаран хаддамза йоакхо еш, къаьстина балха методаш шайра юкъера дІайоахаш, царна меттел къахьегама оасаре лакхьергйоа керда арен вІаштІехьйоахаш болча а хьалха латтача болхлой творчески почин.

Цунна дувзаденна В. И. Ленина къаьстта лоархІам баьб цо дуча хьокхама. Цо яьхад, капиталистически обществе шиъ низ хьегойта йиш йоацаш хинна хьокхам лаьттинна а, иитта фабрикашта а хила частни доалахьа дІаьххача обществе чІоаггІа дегІабоагІа. ХІаьта укказ не дегІабоагІа, нетаргахьа, дина хьокхам хьалдалдаль бена ца Іеш, производство вІаштІехьъяккхара дикагІа болча хьокхамо нийса а дикагІа а вІаштІехьъяьккхарий къахьегам тешаме аттача баккха а потребление е йиш йола хІамаш алемдалха а поакъестал деш хилараха а.

Социалистически ях белгалагІа йола цхьаьха оагІув а производства новаторий толашагІа йола опыт сихен шерреа дІайоаржаяр.

Производства лерхІар эгара дукхагІа пайда боаккхаца долаш болча, конкуренции къовсаме лекха законаш лелаш йолча капиталистически обществе производство технически эргайоахаш тІоестен цун керда формаш чІоаггІа къайлагІа лелаош а тІехбъаккха социалгІа мах тІабеттарах хІаьта митта лирана конкуренции къовсаме соле яккхаран пайда эшаш а я.

ХІаьга социалистически обществера, гІулакхаш къмча тайпара да. Укхаза чІоаггІа хьаит долаш да къахьегама оасарле лакхьелга Іалашдеш йола моллагІа изобретени е эргало, производства моллагІа керда метод сихагІа массане юкъара а хинна дІаоттилга. В. И. Ленина чІоаггІа лоархІам баьб производства хьалха латтарашта карагІдаьнна дика хІамаш дІадовзийтари, хьокхама низ шерро дІабоаржабара. Цо яздаьд лаьтта, фабрикаш, заводаш частни доалахье тІера дІаьаьнна йолча хьалашка организационни декхараш моллагІа тайпа яле а кхьча способашачул дикагІа кхоачашдеш болча хьокхама лоархІам Іаламате боккха хиниаб, яхаш.

В. И. Ленина [illegible] къаьстта къахьегача городашка, [illegible] тешка, [illegible] [illegible] производство кердача тайпара вІаштІехьаккхара [illegible] массанега дІаккхохаш хилийтара йоакхо еза.

Яхьах йоаь В. И. Ленина идеяш къахьегача шеррача адамашна хьилхьацар. Граждански тІема хане [illegible] Московско-Казански машиналкъа болхлой почингІа хьа а хинна шерра дІадьржар къахьегамцара керда социалистически гІулакхаш гойташ доле тешал а хинна дІаятта коммунистически субботникаш.

Массена а санна хургдар, [illegible] хилмача В. И. Ленина дарех лаьрхІад боккъонца болча коммунистически къахьегама, [illegible] [illegible] мах ца боаккхаш общественна болча пайдана дІателача къахьегама, белгаларча гІода а ца беш, эшаш йола продукташ яхара, хьалхагІе а оттаьчен законагІе [illegible] нормагІа ца а беш, сакъетамагІи шойн мудъагІеш, ихьаккха тайна оттаьь нормаш йоацаш, вознаграждени яккха лаьрхІа боацаш кхоачашбеш болча къахьегама, уьахцІенача организмана эша хІамаш санна юкъарча пайдан дукъа къахьега Іамарах кхоачашбеш болча къахьегама эІмргаш.

В. И. Ленина тІахьехам баьб цо къахьегамхой низ бола болам ма могга хьаллацара. Цуп инициативагІа парте IX-ча съездо 1920 шера «Вохам дегІабоалабара йиргІанирча деккарий хьаьрхьарий» сопаеша еррагача партийни советски органашта хьалхашка декхар оттадар къахьегама оасарле лакхъяра боккха низ лоархІалуш йола къахьегама ях ма могга дегІаройоалаб. Эттара хьаллара коммунистически субботникаш дІашагІтехацул тІехьагІа дело дІадахча шерашка боккхен сийлахьен иикъ хьабенаб социалистически яхьо. Дерригача халкъа юкъе дІаяьржай, цо доккха поакъестал дьад вай мехка хьалхашка лаьттиа деррига лоархІамегІа мел дола декхараш кхоачашдара. Вай мехка коммунистически общество хьалльеш дакъа деррига толамаш социалистически яхьяца ийхха дувзаденна да.

1924 шерре а болхлой классе юкъе хьаьилар еза-йоккха индустри хьаьра хилаиза эргйоаца средстваш Іоасло Іалашдар духьа хІамаш кхоара режима тІехьара патриотически болам. Яхьо доккха дакъа лаьцар мехка индустриализаци еча хьаллара ихе шера план кхоачашичеш. Дукхача къахьегамхоша хьинаре дакъа лоацаш ца хилча кхоачашлулургдоацаш хинна доккхий декхараш оттадир хьалхарча пхе шера планно мехка хьалхашка. Из план чІоагІ а хь XVI-ча партийни конференце (1929 ш.) СССР деррагача къахьегамхошка кхайкорал лир из толаме кхоачашъяр духьа ях йоаржаяра уж тІахьехаш. Парте тІахьехам хьаллацар вай мехка къахьегамхоша.

Хьалхара пятилетка кхоачашъяра дукхача къахьегамхой социалистически ях легІапри шойла ийхха дувзаденна да.

Пятилетка шерашка миллионий къовсама байракх а социализм хьалъелга дІаьаьлха кхуъла боккха низ а хинна дІаяттар ленински илеаш.

Яхьа кхуврча вІаштІехьдаьккхар къахьегамцара коммунистически гІулакхаш.

1917 шерре а тІехьа язьйий В. И. Ленина «Ях мишта вІаштІехьйоаккхаргьа» яха ший гІоргьаьнна статья. Цу тІа цо хьалха, [illegible] почина [illegible] [illegible] а хІаьта [illegible], [illegible] [illegible] ях белгалда шерра юкъа [illegible], белгалда дукхача къахьегамхошта юкъа [illegible] а-дерригача халкъа юкъара [illegible] а торо лум [illegible]. В. И. Ленина бахь из дийна вайча хана кепитехь [illegible] хьинабац. 1929 шера январе мара кепатаха эрІбаьккхабад из. Цхьа [illegible] цу [illegible] [illegible] тІа из йийшарашта Ильича из цу дийнахь яйича санна хийттад ера ца яьча цун беррига чулоацам, селлара чІоагІа бувзабенна хиннаб мехка дІайоалаьеннача событешца, Росе социалистически эргалонаш яр духьа, хьалхара пятилетка сихагІа кхоачашъяр духьа турпал къовсам лоаттабе гІеттача советски халкъа уйламех дагадаттаражи из яхаре [illegible] наб.

Яхьах В. И. Ленина [illegible], «Правда» оагІонаш тІара хьаьрзача дог уроттадеш долча дешаша миллионаш нах меттахъ хьовбир. Пятилетка ударник мусІнарашта юкъеухар керд-керда дикагІа къахьегараш. ТІа-тІа дукхагІа керда бІарча заводаш, фабрикаш, совхозаш, колхозаш чу а луцаш дІалора, шерлора ях.

1927 шерре а тІехьа [illegible], Ленинградерча, [illegible] [illegible] кийча заводашка хьахилар [illegible] [illegible] бригадий болаш. [illegible] хьаллаьцар мехка еррагача промышленни предприятешка.

Яхьа баьмнарий [illegible] [illegible] къахьегама [illegible], [illegible] [illegible] ра, прогулаш ца хилийтара тІаерзаш яр [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] производственни [illegible] [illegible] дІадаха гІертар ударни бригадаш, [illegible], цу гІулакха цар хьайга къа бригадашта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ДІахо вйру, [illegible], [illegible] къахьегамхошка бола ударни [illegible]. 1930 шу доладеннача [illegible] хьа а хиле, мехка [illegible] [illegible] «Ударни бригадашкара ударни мехашка!» яха лозунг.

Цу еррагсюэи болена юкъе [illegible] [illegible] бар Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а. Масала, алххьа «Грознефта» предприятешка 1929 шу юкъе кхаьчача хана бола беш яр 2007 сагІ чулоацаш бола 213 ударни бригада.

1930 шера 22 апреле, В. И. Ленин вaь кхоьххьа шу дуваха дийнахь, болхлой ударни бригадашта юкъе хьехаш тІахьехам бир ВЦСПС-ан ВЛКСМ ЦК-ан, «500 эзарнел кІезигагІа воацаш керда ленински ударник — Ленин дикагІа дага воха!» яьнна лозунг а ххайкадаь.

Цу хенара ударни бригадий социалистически ях эгара толашагІа йола форма яр. Цу бригадий членаш технически знанеш лакхье гІертар, белла керда, прогрессивнегІа йола формаш юкъехухьар цар, технически кружокаш вІашагІъехкар, инженерно-технически персоналца творчески бувзамаш вІаштІехьдоахар, производствани национализаци яра дешаш кхоачашдора.

ШоллагІча пятилетка шерашка хьахилар стахановски болам — новаторийн социалистически производстве хьалха латтарийн, болхлойн колхозхойн къахьегама оасарле лакхъяра тІехьара шерра болам. Органически бувзабенна бар из кердача, лакхагІча техникаца, из ма ерра карарзаярца а цунах кхетаме пайда эцарца а из белгалйоалар болхлой классен колхозни ахархойн культурно-технически кхетам айбаларца.

Стахановски болам, КПСС-ан Советски [illegible] мара оагІорашо хьаа а [illegible], доашача хана [illegible] юкъевзар беррига мохк, тІом хьалехьарча [illegible] вай халкъа боахам плашаш кхоачаш тІехьхоачаш еза Іедалдеш йолча хьаддача фактарех цаІ а хинна дІаяттар из.

Социалистически ях кхы а чІоагІагІа яйлар сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема шерашка. Цу хана хьа а хинна шерра дІаьаржар дукхача станокаш тІа цхьанна болх бар, шинна професеx болх бар, фронтовой бригадаш, [illegible] санна йоала цун формаш, Советски халкъо тыле турпал къахьегаро торо хилийтар фронте тІехьа [illegible] эшаве.

Кердача низаца лаьржар социалистически ях тІом [illegible] [illegible] хана а.

Сийлахь-боккхача почина — коммунистически субботникий, производственни [illegible] эстафета лакха [illegible] советски къахьегамхой хІамнара [illegible] а. Социалистически ях [illegible] [illegible] формаш [illegible] а КПСС XXIII-гІа съезд хьаьнан [illegible] [illegible] Москва-Сортировочни депо [illegible] почингІа хьаьнна коммунистически къахьегама [illegible] болх. Из болаш вай [illegible] вахарерча кердача исторически хано — коммунизм хьалъяра хана ма яхара йола, ях дегІайоалара керда дика этап а. Цо [illegible] чулоац социалистически яхах [illegible] хинна дика мел дола хІама, [illegible], лакхагІча дагІа тІа [illegible] айю из. Коммунистически къахьегама коллективаш [illegible] [illegible] кхар духьа лелаеча [illegible] [illegible] [illegible] моашта [illegible] [illegible] къахьегамара [illegible] [illegible] вІаштІе[illegible] [illegible] Іеш, митта культурно-технически боарам хаддамза лакхбе а, [illegible] замах [illegible] деррига гІулакхаш производствера [illegible], митта бытера а дІадалар дукъа къовсам лоаттаба а.

«Коммунистически ІайдаллагІа болх бе, деша, даха!» — [illegible] а [illegible] башха-дика патриотически болам [illegible] [illegible].

В. И. Ленина [illegible] къахьегама эІмргаш лаьрхІа хинначa коммунистически субботникий 50 шу дизара хотадаь Ерригсоюзни субботник хилар вай мехка 1969 шера 12 апреле. Дерригача халкъа юкъарча субботникаш дакъа лаьцар вай мехкарча [illegible] а хІана бІаь цьана болча къахьегалургдола яха. [illegible] производственни хІамаш карагІдаларца белгалдаьлар субботник. ГІулакха къахьегарах [illegible] деррига ахча йоккха Іилма [illegible] логически центр хьалъярга а [illegible] митта СибарегІени Дальни Востокен юрта боахам дегІабоалабара дешашта Іилма-техника [illegible] [illegible] хьаьрга а дахийта [illegible].

ПаргІатбаьккхача къахьегама боккхача, кхолламна низах чІоагІа дог тийша хиннав В. И. Ленин. ТІема интервенци граждански тІемен, мацал [illegible] бохабаь а хинначa шерашка цхьаккха шеко йоацаш хьакхайкадаьд цо, еррагача а моллагІча тайпара йолча а халонех советски [illegible] лоархІа [illegible] [illegible] боацаш [illegible] вай [illegible], [illegible] ма [illegible] дика, [illegible] [illegible] [illegible] мохк цо [illegible] [illegible] дог тийша хилар.

Тахан боккъонца баь а [illegible] дІахиллад В. И. Ленин [illegible] [illegible] [illegible] хІама.

С. [illegible].

КПСС [illegible] [illegible] [illegible].

---

**РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ.** Юртбоахама техника дукха обрезоцаш оральнией Зерноградерча ГІанибаседа Кавказски машинашта тохкам беча станцера. Укказа тохкам баьб ахархошна дешаш [illegible] [illegible] бола К-700 яхача тракторашта. ХІана станце тохкам бош а Ленинградерча Кировски заводо хьаь кхой [illegible] — К-701 [illegible] трактор.

Цу машино технико-экономически хьокхамаш шийла хьалхагІа хиннарчул 25—30 процент лакхагІа да. К-701 300 говра низага кхоачаш двигатель а йолаш, юртбоахаме балхаш тІа а коналаш доаведа нехкаьяш дакхачан тІехь пайда эца [illegible] йолаш я.

СУРТА ТІА: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] М. Г. [illegible], [illegible] [illegible] З. А. [illegible], [illegible] [illegible] Н. И. [illegible] К-701 [illegible] трактора [illegible].

В. [illegible] сурт.

ТАСС [illegible].

---

## ХІАРАНЕ ДЕКХАР–КХОМБАР

Ер шу дІадоладелча дене Грозненски локомотивни депо коллектива кходаьд 400 тонн дизельни доагор. Из кита дале а депо хІана а тІехь а заданел совгІа доагор доадеш йола бригадаш. Цудухьа укх деношка депо хилар «Кхомбар — хІаране декхар» яха тепловозий машинистий технически конференци. Цита кхомбара тІехь тний йолча опытах дийцар машиниста-инструктора нов. Лучне, машинистгаш нн. Мельникова, Пронина, кхычар. Тепловозий машинистаца Лутан, Григорьева, Дементьева дийцар ремонтникаша эсала ремонт яр бахьан долаш маькъа тІа хьовзамаш хиларах дукхагІа доагор доадеш хиларахи.

Конференце дакъа лоцаш хинначарашта хьалда йола мероприятеш белгалъяьхар уж кхоачамбоацараш дІадахараи дизельни доагор кходара хьалхашка латта декхараш кхоачашдарвн.

* * *

Укх шера цхьоалагІча феврале Гудермесски станце поездаш вІашагІъехкача тІоъчана Каталов СаІида «Професех дикагІвар» яха сийлен цІи елар. Цох боккха кхаъ хилар станце еррагача коллективана. Ший балха тІа дикагІйолча мастерах лоархІаш ва СаІид. ТІехдика боаз кунна станце боахам, технологически процессаш, технически эксплуатаце, инструкце бокъонаш. Цо вІаштІехьдоалийт хІара сменагІа кормаш тІехкхоачашъе.

Ер шу доладелча дене из керте латтача бригада вІашагІъелла дІаяхьийтай итташ беза мукъ тІабола поездаш. Цар планаш совгІа дІа-юла бахьа халкъа боахама мукъ эзараш тоннаш я.

Грозненски машиналкъа отделене «Професех дикагІбараш» яха сийлен цІераш сенай поездаш вІашагІъехкача В. Волнатина, станце дежурнена Е. Гауровайна, башмачника А. Чакаева, йоккхагІйолча весовщица Т. Черкобаевайна, кхычарна.

Г. АНОХОВ, пенсионер.

---

ПЕТРОЗАВОДСК. [illegible] [illegible] [illegible] скульптор РСФСР халкъа художник Лео Ланкинен «Советская Россия» яьна [illegible] [illegible] выставкина [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дама В. И. Ленина [illegible] скульптурни [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] хІана [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Цо [illegible] [illegible] [illegible].

Лео [illegible] 1969 [illegible] И. Е. Репина [illegible] РСФСР Пачхьалкхни преме лаурат ва [illegible] [illegible].

СУРТА ТІА: Лео [illegible] В. И. Ленина скульптурни [illegible] тІа болх беш ва.

С. [illegible] сурт.

ТАСС [illegible].

---

# БАЬЧЧА ПРОИЗВЕДЕНЕШ НАХА ЙОВЗИЙТАШ

## ПАРТИЙНИ ВАХАР

В. И. Ленин вaь 100 шу дизар [illegible] кийчо ерза дувзадениа [illegible] дешара еррагача [illegible] [illegible] [illegible] дахьжад укх шера [illegible] теоретически тІехьале [illegible], баьчча произведенеш Іомадега.

В. И. Ленина «Коммунизмерча [illegible] беррий дазар» яха произведени Іомаш теоретически семинаре. Цу семинарашта дешараш района [illegible] [illegible] хьехарий ба. Цар Ленина книжка Іомадеш боккхача безамца, деша багІарий [illegible] дика хьаух (Шелковски [illegible] Н. В. Горелов), Червленски ([illegible] М. Ф. Федоров), [illegible] ([illegible] В. Н. Леонтьев), [illegible] [illegible] семинарашка, беседашка.

Пропагандистана В. В. [illegible], А. С. Шиманов, А. К. [illegible], С. Н. [illegible] [illegible] а дика а болх бар балхаш [illegible] КПСС истори [illegible] [illegible] деша багІарашта боккха [illegible] тІабохийт [illegible] [illegible] [illegible] В. И. Ленина [illegible] Іомадега.

Цу [illegible] «Ленина книжка мишта Іомадеш [illegible]» яха [illegible] [illegible], баьчча произведенеш конспект мишта отте еза [illegible] хар. Масала, пропагандиста В. В. Лозовойс («Коммунизмагга бола некъ») дешаш бараита «Парти халкъа боахам юхаметтаоттабара тІехьа къовсам лоаттабьча хана» яха тема хьехача хана дІабовзийтар «Кооперацех» яха баьчча язбаь болх. Деша багІараша кхетамна бийзар из вай мехка ленински кооперативни ыайн ковъялерца, моттигерча колхоза экономикий культурен лакхьйиларца.

КПСС истори Іомадеча школе «Парти интервенци граждански тІоми болча хана» яха тема цо хьехаш пропагандиста Н. С. Гутнас деша багІарашка дІабовзийтар «Сийлахь-йоккха почин» яха ленински болх. Дукхагар дика кхетабир из болх, вай мехка коммунизм хьалъярца кхетамца бийза а бийзар.

Ленински произведенеш дика Іомаю марксизма-ленинизма ларидий школе деша багІараша. Масала, марксистско-ленински философе курсах «Классени классовой къовсамаш» яха тема Іомаеча хана пропагандисташа Н. Л. Гиреева («Червленский» колхоза парторганизацера школа), М. Д. Мельничука (Шелковски станицерча коммунисташта йола школа) «ПачхьалкхІий революци» яхача В. И. Ленина книжках йола лекцеш а йиший, консультацеш а йир. ХІаьта цул тІехьагІа цу балхах йола къаьстта семинарски занятеш йир.

«Коммунизм» яхача колхоза коммунисташ дешаш болча КПСС истори Іомадеча школе пропагандиста А. С. Шепляковa «Партиш мехка халкъа боахам юхаметтаоттабеча хана» яха теме Іомаеча хана деша багІарашта дІадовзийтар В. И. Ленина тІехьара балхаш: «ДикагІдар кІезигагІа дале а дикагІа дале», «Дневника тІера оагІонаш», «Мишта вІаштІехьяккха еза вай рабкрин».

Деша баьхка беррига а, цхьаш заняте боагІаш. Ленина уж статьяш а яхаш бахнабер. Цар ладийгІар цу балхашта конспект мишта отте еза, дьоца дахьа хьехамашка. Цул тІехьагІа хинна занятий пропагандиста хетайр цу балхашта. Безаме чанхьаьлар цо занятии. Гуш дар уж ленински балхаш деша леача беррагача 14 сагІ дика довзаш хилар.

Укх дешара шера парте райкоме пропаганди агитацен отдела боккха методически болх бир пропагандисташца ленинаьагІарашта цар ленински балхаш дІа мишта довзийта деза дІахьехаш. «Пролетарски интернационализмах бола марксистско-ленински хьехам вай замен», «Вай мехка социализм хьалъярах бола Ленински хьехам вай замен» яхача темаех йола теоретически конференцеш йир. Пропагандистий семинарашка ладийгІар дешара планах ленински произведенеш, цар дешша багІарашта дІа мишта довзийт дупалчунга ладийгІар.

Политически дешара системе укх дешара шера деша багІараша къаьстта безам тІабаха Іомаю В. И. Ленина произведенеш.

Е. ФАРИЕВА,

КПСС Шелковской райкома секретарь.

---

## ГІулакхашца чІоагІлу тешам

Наурски района комсомольцаша заддамза терккн лоаттабу Ильича весеташ кхоачашдара. Кагирхошта Ленина дал хьехар — коммунизм Іомадар тхоей беррига балха тІа, вахаре кхоачашдув яха.

Наурски района комсомольцаша деррагача гІулакхашка дІагойт баьчча сийлахь-доккхача весеташта боарам боацаш шоаш мутІахье хилар. ДІабиха бутт чакхбаьлаш хиннача комсомольски актива районни собране дийцар цу хьакъехьа. Комсомольски активистома, комсомола комитета секретараша шоай дикхий а сийна а гІулакхаш кхоачашдеш Ленински къахьегама вахте дІкха тешамаш белгалдаьлар.

Укх юбилейна шера дІахьача социалистически яхь лаьтта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] совгІа кхоачашдеш боадаю.

Района комсомольски организацей социалистически ях вІашагІдоалара керттера форма хинна дІаяттай комсомольско-кагирхой коллективаш вІашагІйоаккхар. 1969 шера ВЛКСМ райкома бюро сокакхи районе вІашагІъехкаар кхоаьлаьн лахарий 15 комсомольско-кагирхой бригадаш, цар кІаьш звенош а 6 комсомольско-кагирхой звено.

«Советская Россия» яхача комсомола лелаеча совхоза комсомольски комитета секретарь Вакшина Людмила керте латтача бригада 124 процент кхоачашйир комсаш лаьшкьара план. Комсомолец Гучигов Махьмад керте латтача бригада плана совгІа 100 тонн комсаш елар пачхьалкхенна. ХІана цу колхозе вІашагІъеллай комсомольско-кагирхой кхоъ бригада. 120 процент план кхоачашъе, итт тонн тишка цьшк гулде, шоай юрт хоьлеш субботникаш дІадахьа декхараш гІайнайад «Советская Россия» яхача совхоза комсомолцаша.

«Красное знамя» яхача колхоза къона коммунист Хасанова Іаблурахьман керте латтача комсомольско-кагирхой звенос 163 га долча лаьтта хІара гектара тІара 39 центнер фуалъяьха хьежкІаш чуийцай. ВЛКСМ обкома карара кара тела Ще байракх Хасанова звенога я. Митта цу тайпара масалаш кхы а дукха доалада йиш я. Социалистически ях вІашагІдоллара, из дикагІа дІаяхьара керттера дар лоархІ комсомола райкомо кагирхой хьалхашка латтача декхарех дикагІа дІакхетабир. Пенгазеташ тІа, «Терская правда» яхача районни газета тІа, кхахьегама листокаш тІа, районе радиоузле гІойле яцц сийлахьча юбилейна накъаболхаш [illegible] комсомольцашта, кагирхошта, района беррагача къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех.

Тха районе бІаьннел совгІа комсомолец ва ВЛКСМ ЦК, областной, районни комитетий Сийлен грамоташ енна.

Юртара кагирхой технически професеш Іомаяра дукхагІа чуозаш, парте баь тІахьехам кхоачашбеш дукха болх беш а я комсомола комитеташ. Калиновски СПТУ-2 йолча хІана трактриста говзал Іомаеш 78 зІамига саги йоІи я. ХІана кита деша вахна кийчлуш ким а 50 сагІ ва.

Эзарнел совгІа зІамигача саго а йоІо а дІаеннай В. И. Ленина тІехьленагІа йола зачеташ.

Политически дешара 1969—1970 шера вІашагІъехкача 32 кружоке В. И. Ленина биографи, ленински материалаш Іомаеш 1159 саг ва. ЧІоагІа дика вІаштІехьбаьккхий В. И. Ленина тІехьале Іомаяра а пунах зачеташ дІаилара а бола «Советская Россия» яхача комсомола лелаеча совхозе. Ленина цІерагІча колхоза Наурски, Мекенски школай комсомольски организацешка.

С. АЮБОВ,

ВЛКСМ Наурски райкома секретарь.

---

# Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

1970 шера 26 февраде хиннача Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума ергІазарна заседане дийцар Надтеречни района къахьегамхой депутатий Советий организационно-массови балха хьалехи Советски районе граждании юкъара собранеш (сходаш) яра практикехь дола дешаш.

Президиумо белгалдир, парте XXIII-гІча съезда решенеш «Къахьегамхой депутатий юртий поселкови Советий болх тоабара хьакъехьара» КПСС ЦК сонаш, «Къахьегамхой депутатий юртий, (аульни, станични), поселкови Советах» дола Нохч-ГІалгІай АССР Закони кхоачаш а деш, къахьегамхой депутатий районни, поселкови, юртий Советаша а цар исполкомаша а Советий организационно-массови балха боарам боахдеш социально-культурни гІишлош хьалъеча цар лоархІамия дикка лакхбаь хилар. совхозий производственни гІулакхашка, балача наха коммунально-бытови, торгови, культурни, медицински гІулакхаш дарга, халкъа образование болх тоабара дикагІа хьежа балар, организаторски болх пачхьалкхен планови задавеш В. И. Ленин вaь 100 шу дизара сийна тІайдаь социалистически декхараш кхоачашдара тІаберзаьбаь лелабелга. 1969 шера хиннача Советий сессешка, исполкомий заседанешка хьежар гІожа довкъар кийчдара, комсаш, хьажкІаш чуэцара, «Горскнефть» НПУ авторемонтни цеха, жилищно-коммунальни контора балхашка, кхашкара балхаш мишта лел, гурахь юв культураш дІаера кийчо мишта яьй а уж дІа мишта юв а, организационно-массови балхий хьалашка а из тоабара де дезарашка а, граждании письмошка, заявленешка, жалобашка къожига мишта латт, школашнарча дешара-клетаме балха хьалага а из тоабара де дезарашка а, балача наха дача медицински гІулакхага, цьлетарошта юкъе боча кхетаме балха хьалага а из кхар чІоагІбара де дезарашка а, кхычарга.

Дикка дийибеннаб Советий массазарча комиссей болх, дукхагІа хьежа вайлай уж района, поселки, юртий боахамаш дІахо дегІадоалалара, культура айра дешашка.

Районни Совета исполкомо хІара квартале юртийн поселковийн Советий исполкомий секретарийн председателийн, массазарча комиссей председателий семинараш совещанеш яьй. ДІахача замах теедиеаца воча гІулакхашта лоаттабеча къовсама а пачхьалка [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дешаш дукха [illegible]-юкъе граждании сходаш ю районе.

Советий исполкомаша кІезига терко ю организационно-массове балха стиль а форма а тоаяра, цар бу болх айбара. Советий, исполкомий, депутатий, къахьегамхой общественни самодеятельни организацей дикагІйола балхи опит дІа-хьа йоаржаяра.

Дукхача Советаша сессеш ханхайхьа а яц, хІаьта ераш а гулбенна депутаташ кІезиген хьабаьхкараша шоай хьинар ца гойташи хул. Сессешка дувца оттаду дешаш кийчдеча лелара юкъе оз массазара комиссеш, депутаташ общественность. Цхьанийайолча Советаша хІанз а эзала бувз шоай организационно-массови болх хьадда догІа боахама, социально-культурни тІехьо хьалъяра кхоачамде дезача декхарашка.

Къахьегамхой депутатий Советаш, цар исполкомаш, массазара комиссеш хьежа ца еззара хьежаш предприятеш, совхозаш дегІайоллалара перспективни планашка, цига комплексни механизаци яра, лаьттах пайда эцара Закон кхоачашдара, лаьтта лелалдарен хьайбаш леладарен культура айара, экономически гІулакхаш тоадара, продукцега дІадолор лохдара дешашка.

Эсала лоаттабу предприятешен совхозашен производственни планаши декхараши кхоачашдара бола тІахьожам. Кхоачамбоацараш да торговлен общественни кхачаяи, наха бытови гІулакхаш дача предприятей, культура, школай, медицински учреждений балхаш.

Кхоачамболлаш тІахьожам лоаттабеш тІайнйь решенеш харжархой наказаний кхоачашдара тІехь.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий районни, поселкови, юртий Советий исполкомий декхарийла яьй шоай организационно-массови балханара кхоачамбоацараш дІадаха, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдеча, В. И. Ленин вaь 100 шу дизара сийна тІайдаь социалистически декхараши пачхьалкхен задавеши кхоачашъяра къахьегамхой сердагІбеча Советий лоархІам лакхбе.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо цу заседане дийцар Советски районе граждании сходаш яра доаш а. Белгалдаьккхар къахьегамхой депутатий районни а юртий а Советий исполкомаша граждании юкъара собранеш (сходаш) яра терко еш хилар а цига Советий исполкомаша 1969 шерарча шоай балха отчет яь хилар а. Граждании собранешка дийнал колхозни хьокхамеча Уставах, торговий бувзамийн организацей балхах, кхыдола дешаш.

Цунца цхьана белгалдаьд къахьегамхой депутатий районни а юртий а Советий исполкомаша юртий боахамеа культурни вахара дешаш кхоачашдеча къахьегамхой сердагІбалара эгара тІехйола форма хиларех тарра, граждании сходий бизза мах беш ца хилар.

Граждании сходаш яра хьалхе а план отташ, цига дувца оттаду дешаш партей правительства лоархІамегІа йола решенеш кхоачашъелга, юртий лахар — нах баха пункташ тоаяра, юртбоахама производство дІахо дегІайоалара, лаьттах пайда эцара Закон кхоачашдара, хьувкъами хьайбай продуктивности лакхъяра, культураш дІайийна кхаш лорадара а, кхыдола дешаш къоастадеш хилац.

Дукхача нах бахаца пункташка хан-ханнахьа яц граждании сходаш, уж е кийчлуча хана кхоачамболлаш юкъеозац массазара комиссеш. Советий депутаташ, актив, мудухьа сходашка нах кІезига гулбу, къоастаде оттадаь дош дувцачa хьинаре лакхья лацац.

Дукхача юртий Советашка сходаша тІайнйь решенеш хьадда дош къоастадеш а хилац, е уж кхоачашъяра тІахьожам а лоаттабац. Районни Совета исполкома кхоачамболлаш кулгал дац граждании сходаш яра гІулакха. Граждании сходашка дувца оттаду дешаш къоастадеча, сходашка уж дувцача хана лана юртий Советашта долча новкъостала кІезига ухийт районни организацей, учреждений кулгалхой, депутаташ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо районни Совета исполнительни комитет декхарийла яьй белгалдаьйа кхоачамбоацараш дІадаха, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча, пачхьалкхен планаши заданеши кхоачашъеча, боахамеи культурни гІерсаш хьалдара незиш къоастадеча граждании юкъарча собраней (сходий) лоархІам лакхбе.

«СЕРДАЛО»

5-гІа оагІ, 5 март, 1970 шу.

## ПРОФСОЮЗИЙ VII-гIа ОБЛАСТНОЙ СОЮЗАШТА ЮКЪЕРА КОНФЕРЕНЦИ

# ПРОФСОЮЗИЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

[illegible]

...слу хIинз а. ХIаьта [illegible] профсоюзан организацешна цхьайолча хана мелла лоттабу цу гIуллакхашца, къаьсттаниха йола законодательстве кхочушъяра. гIуллакха тIаьхьожам лоттийне [illegible] тIабийла болх эсала лелабу.

Общественни тIаьхьожам лоттабаре [illegible] боккъолла [illegible] профсоюзашца. Из болх халкъа тIаьхьожама комитеташца цхьана бу цар. Эзарш профсоюзан активисташ ба хIинэ предприятешка, гIишлошъяча, колхозашка, совхозашка, учрежденешка халкъа тIаьхьожама комитеташка болх беш. ДIахо йодуча хана кхи а шерагIа боаржабе а тоабе а беза из болх.

Отчетни эвсалахь дукха дийд пачхьалкхен социальни страхованех. 60 эзар гергга къахьегархой санаторешка, пансионаташка, салоIама цIеношка, туристически базашка профилакторешка салоIаш хиннаб. Городашта арен чухьа ухначен городскойн пионерски лагерашка 46 эзар сонгIа берш кхуьш [illegible] нахи хиннеб салоIаш. ШолгIа шу да колхозий, совхозий база тIа колхозно-спортивни лагерий [illegible].

Пачхьалкхен социальни страховани еш профсоюзни организацешна беча билха юкъе йIенхаштара кхочачабйоцарен ла. Усьна бахь бу соцстраха йоцча цхьайоцча комиссеш. Медицински болхлошна [illegible] мара больнични листан ца тела, [illegible] тIулаших на [illegible] бIаштIехьдакххад ваи. Моттигашка социальни страховани средствош дIахоьйтара тIахьожам [illegible] беза; больнични листаш на къайлабулача симулянташна, прогулаш ераша къаза [illegible] лоттаби беза.

ДIахо докладчо белгалду профсоюзни комитета физкультурон спорти дегIабхулача карагIдаьшаран. Физкультура 344 коллективана юкъа ва 144 эзар сот. Спортсменаш-разрядникаш [illegible] бара цхьан еррегача добровольни обществашка кхочачаьо. Дика торно ю къахьегамхошна къахьстта дикагIа декъа лоаш йола тур [illegible] дегIайоалара. Дукхача моттигашка производственни гимнастика ю. Кiезиг-дукха толлей спортивни обществий материально-технически база.

ЦхьабакIдаь [illegible] хкочан болаш дац ДСО советашна, профсоюзни комитеташ, боккъий дукъа [illegible] уж деш [illegible] ла [illegible] беза. Нах бахача моттигашка [illegible] болх [illegible] бераший, кхуьш боагIача кагирхошна спортсменаш [illegible] дешна йоахо еш хила беза уж.

Отчетни заманахь, белгалду дIахо кох. Сидельникова, профсоюзни организациеш профсоюзий областной совет, обком къахьегамхошта коммунистически кхетам балара дешаш дикагIа терко еш хиннай. Уж дешаш кхе-кхета дуьйна уттаду болхлой собранешка, ФЗМК заседанешка, пре...

[illegible]

[illegible] совг1а тонн тур [illegible] дlадун Ергисонзин селекционно - генетически институте (Одесса) коллектива [illegible] гуразьа [illegible] [illegible] поспонни.

Ухх [illegible] дlадуна [illegible] дола керда гураза дукха [illegible], бlаьсти буьна [illegible], [illegible] гибридаш.

СУРТА ТlЕ: [illegible] Ленински а Почетни а орденаш [illegible] П. Ф. [illegible] (аьрдехьа латтар), [illegible] Переверзев, В. Николаевой, [illegible] лаборантка Е. Бескостова шаьлгlа хьоьххуш гибридашна тlетовжа ба. Мукх теплицашна шера шина-кхаа хьуьтьаьм [illegible] ба, цудуьна культура керда сорташ хьадош [illegible] дика лоацью цо.

М. [illegible] сурт.

ТАСС фотохроника.

# ПОЧТАЛЬОН ЦА ЙОАГlАШ ЙИСАЧА...

Таханара зама — кердача хоамий зама а аргаар аз. Хlара дено, хlара сахьато ший тайпара ланхъбу хьа кхетам, ший тайпара хоам балъ хьона. Хьай юртара, цlагlара дlаара ца доалаш укх дуне тlа цу дийнахь, цу сахьате хулаш дола хlама ха йиш я хьа. Наха lемаб царга ладугlа, цар уйла е. Сагота цар информацех дlакъаьстача.

Сона дагадоагlа, цхьа шу хьалха шоаште почтальон наlар тlа ца воагlаш висача къаьнахьа мара телефон тохаш саг хилахар тха Наьсаре. Хlанз почтальон-м хай сона, цхьа газета ца лахьаш дисача, почта тlехьаьнлча лергаш хьорду, хаду наха. Духовни дlаара хьам чlоагlагlа, мерлагlа хул тlехь-тlехьа. Наьха кхетам лакхлу, дийша наь дукхагlа хул. Цунга хьежжа беалу тха бувзамлой белжж тlара мукъ а, цунга хьежжа лакхлу бехктоккхам а.

Укх тlеххьарча шерашка дикка тоаденнад тха балха хьаьрташ. Дукха ха йоацаш цхьаьлдача, оагlордаьнинача цlеношка яр тха почтови отделенеш. Хlанз цlенa кирпичех оттача цlенача, сийрдача, помещенешка багlа дуйхагlйолча юрташкара бувзамхой. Уж керда аданеш хьалъаьд Яндаре, Бурокlала, Экажкъонгий-Юрта, Сурхотlа, Пхьилекъонгий-Юрта, Наьсар-Керта, кхычаьа, Хlама ца эшаш массанахьа а керда мебаль оттаьй. Бувзамй отделенешта керте латтача кулгалхоех 70 процент хилаал бераш специальни деша а дийша шоай болх дика хоиш ба. Массанахьа телефонни бувзам ба.

Дукха ха йоацаш Гlаьзи-Юрта хьайкнлай оаха цхьаьха бувзама контора. Хlанз 14 я уж.

Цу гlулаккаша дикка аттача баьккхаб тха болх. Хьалхагlа йоагllача тайпара посылка, кхыйола хlама дlаоттаа моттиг йоацаш хала хьувзар юрташкара бувзамхой.

Хувшамаш хиннад централь контора а. Дукха керда оборудовани оттаьй укхаза, кулгача дальча балхашта механизаци яьй. Кастта аттача барбга тха телефонисткаш цхьаболча эздел доацча наьха гlожача сазах, 1000 телефонни точка лаьркlа автоматически станци хьалъяьнай. Хlанз схьбенна оборудовани дlаоттаеш, монтажни балхаш чаккхдоахаш боаьх болхлой.

Хьинар, безам тlабахийта къахнег бувзамхоша Ленина юбилей шоай ма хулла дикагlа ехье, белгальнкка гlерташ, хlаьта дикка кх а йоал тха цу гlулакха.

Вай республике яхьа яьнача тха яр санна йолча контораштa юкъе шоллагlа моттиг я тхога хlанз. Тlеххоачаьнайа керттерча хьожхаммий планеш. (lаадака шу). Доходаш планал 1000 сом дукхагlа я, продукци объема декъа 106 эзар сомага дlакхачийтай (план — 106 эзар), продукци йоккхала ладани — 15400 сома (план — 13200 сом).

Хlаьта а цу хьоккамех дог lабац тха, хlана аьлча тхо бе безача керттерча балха юкъе дукха гlалаташ, кхоачамбоацараш да. Из керттера болх ба почтови отправленеш, газеташ, журналаш ший ханахьа подписчикашка дlакхачийтар (лакхе аьса дийшачуйца дуьц аз яр). Из деккар доагlача тайпара оаха кхоачашдац. Деррига а бахьан фуд? Почтальониш ца тоьар да. Цхьабараш вайнаха из професси ца лоархlалга дa яхаш наьха психологе, моральни оамала дlатlабилла гlерт бехк. Iнйса дац из. Вайнаха лела а еш, цох хьашт а кеташ хьайоагlа из професси. Из болх баьб гlалгlаша геттара усала ба яхаш. Iовдалча наьха хабар геттара чlоагlданнача ханашка а. Хlанз цу хьахарчи тlехьабисача наьха къамельний низ бехаб. Балхаш деррига а дика да хьа безам дlатlабехкарга хьежжа. Яндаререча наха сий ду шоай почтальона Часыгов Хьажбикара: болх дика бу, хоп муи ниийта ца турсаш нах багlалга, цо хlара цlагlа, кlара кох веда хьаша волга. Дукха ба юрташка иштта цу балхе хам беш, из беяш боли гlалгlай кхалнах а малlанах а.

Хlаьта а почтальонеш тоъац. Хlанз тхона эшача 32-нех 27 мара вац. Города центре а тоъац уж. Бахьанаш сона хетачох укх тайпара да.

Хlара шера беалу почтальона тlоржиг. Письмош, телеграммаш, посылкаш йоацаш хlара денна районе бахача наха 22 эзар газети журнали дlадахьа деза цар. Цу тlа хьалха санна почта дlа а йихьа дlаьларах малаш тахана почтальон. Цул совгlа дукхача наьха хьашташ кхоачашде деза цар. Цкъаза бахача 2500 пенсионера доагlа пенси дlахьу цар, 3600 дукхача берий нованошта йоагlа пособеш дlалу наlар тlа а кхухьаш. Цу тlа шоай участкашка бахача нахага письмой бетташ, маркаш йохка еза цар.

Дукха а дезаш, мукъ м беза а, бехктоккхаме а ба. Из почтальона хало кхы а чоалхаагlа хулийт цхьаболча наха шоаш. Юрташка дукха дац письмош, газеташ, журналаш чудехка яьшкаш йолаш цlенош. Дика да саг хьаараьльча, уж цlагlа хилча. Ца хуле мича хьу почтальоно пие оиа почта? Керта тlагlолла дlачуккхосе, е лоалахошка, е бераш цlалу.

Массаза дийцад дlакхайкадаьд кохра жlалеш дlадехка, яхаш хlаьта цу дехарга лерт ца хьокхаш нах нийслу. Цкъа а шоззa а йохкийза вьлар Тlой-Юртара почтальон Ульянко Зурабов Iаьла жlало. Дукха дехар дир цунга оаха из дlадехка яхаш. Вакъла, республика бувзама управлени оарцагlъахлаваш из дlадеккалзар цо.

Уж дешаш дукхаза дийцад, райисполкоме, хlанз а дувц харца хьарбараш бехктокхаме хиьб. Тхона дика хет райисполкомо укх тlеххьарча хана къаьстта тхоай балха теркам тlабоххийташ.

Уж цхьаца бахьанаш а лелаш тхоашта хьалхашка латта дехкар кхоачашдеча йоккъаш. юлийта тха а яц бокъо.

Аз яьхача тайпара почтальонaболх дукха чоалхане бийрзалга а хоаш цар хьашташ кхоачашде, царна дукхагlа теркам тlабехийта гlерт тхо. Мах боацаш lай, аьхки тlабукха кога гlирс, баракъми лу оаха царна, кхачилла доагар лу, квартирашца lалашбу.

Дика барттайна почтальоний коллектив вlашагlйолла лаьрхlад оаха тхоай районе. Цунга хьежжа тоалургба ма беррига болх а.

Д. ПАРОВ.

Наьсарерча бувзама контора начальник.

# ЛЕНИНСКИ ЮБИЛЕЙНА ПАКЪАДОАХАШ

СОФИЯ, 30 [illegible] (ТАСС). Родопски городе Смолене хилар кинодезарий моттигерча клуба коллективо яьча «Ленин шиш» яхача фильма премьера.

Дlадахача шера августе клуба командировках Советски Союзе бахийтабар цхьа оператореш, сценарист, режиссер, В. И. Ленин балхаце вахаршц хоаманача моттигий суртащ даха яьна тlадиладар цо. Кинодезарца дика фильм бир, зрительашта чlоагlа еза а луш, цар лакха мах а беш.

ДЕЛИ, 3 март. (ТАСС). Дале болх чаккхбаьнилар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаьча цхьана яьча индийско-советски теоретически семинаро. Семинара юкъе дакъа лоацаш хилар йоазон бола индийски lалмахойн общественни деятелаш, царна юкъе Инде коммунистически бачама лоархlаш вола деятель Б. Р. Кришна Айер, культурни бувзамаш дегlадоалаждара индийско-советски обществе председатель Кришна Менон а волаш.

БАМАКО, 3 март. (ТАСС). Дунен тlа эгара хиьлхара социалистически пачхьалкхе хьаьнчу юбилейна хетаьа фотографий книжкай выставка хьайийлар Мале Республика эгара йоккхагlчарех болча городе — Сегу. «Ленина идеяш миллионашта кхаьчай, наь-lоткъама духьа доаттаьбеча къовсаме царна никъ хьахьукхе седкъа хинна дlа а эттай, — аьлар Сегу областа губернатора А. Майгас, выставка хьеллаш. — Пролетарски революцеш сийлахь-воккхача вахча цlе хlара сага-ма цхо ца веш къовсам лоаттабараш лакха сахетам хилара символ а хинна дlаэттай.

## СМИТА МАЯХХАРА ЙОЛА «РЕСПУБЛИКИ»

*ЛОНДОН, 3 март. (ТАСС). 1965 шера ноябрь бетта цхьан оагlорахарча порядках шиг ела lаьхе я аьнна дlакхайкаьдча Ян Смита расистски правительство декретаца хьежжа селхан Къулбехьен Родезеа «республика» хилар.*

*Законодательни собрани дlахийцад. Кердача парламента хоржамаш де оттадаьд 10 апреле. Хоржамашта хьалхара [illegible] дlаступпенеш еш я ЮАР обрядах апартеида режим [illegible] оттаегlерта кхо парти хlанз доал дош йола — родезийски фронт, центре парти, геттара аьттехьара республикански союз.*

*Царех цхьаькха а партеш ца практически бизза хоржамашта юкъера дакъа лоацаш бахача африкански бахача нахачера болаш. «Республика» дlахкайдарах кхердолча хоржамашеи Къулбехьен Родезе массаза а бахаш хьабоагlача 4 миллион болча наха дахь Смита расистски правительства оттальча режима а репрессей а lоткъаж кхе а чlоагlабlа хурхилар.*

*Укх тlеххьарча дия шу совгlа долча хана расистии сламара беш йола,» фактически аьлча царна новкъостал деш доле политика лелаеча английски правительства ба керттера бехк африкански континенте империалистически неоколониалистски низий тlеххьарча бастионех цаl йолча Смита расистски режим Къулбехьен Африкс йолаш хиларах.*

# Доазол дехьара

# ФИЙ СИОНИЗМ Я ХАР?

Лоаладарча Iербий мехкашта духьала агресси йолаьча Израиля бехкагlа Гаргарча Малхбоалемера хьал кризисе юкъера ца долаш хьадоагlа хlама шин шу совгlа ха яьннай. Экспансионистски никъ лелабеш йолча Израиля пачхьалкхенна шерта латтараш сионисташ ба. Хlара шера Тель-Авива: сохтан тlа уж агрессора США, Англе, ЮАР-а, кхыча капиталистически державей сионистскиа гулдеш дола дукха миллионаш доллараш, фунташ, рандаш. Укх тlеххьарча хана общественноста теркам тlаьзабар жугатий гадоахача сионисташка йолча Лига чаккхена Вlашагlкхийттача Штаташка советски артисташта духьала дел гlоттадаь провокацеш.

Малаш ба сионистош [illegible], фий сионизм яхар?

Организаци а хинна сионизм хьайолленнай 1897 шера. Дерригдунен сионистски организаци (ВСО) швейцарски городе Базеле вlашагlъеллача хена. Цул хьалхагlа хинна, башха, белгалъяьна хlама доацаш а цхьабакъда ВСО хьахилара юкъарча доаланаш ювзенна а хинна событи. Дlахьача бlаьшерен деттье иттлагlча шерашка австрийски журналиста Теодор Герцла арахийцад «Жугатий пачхьалкх» яхь брошюра. Литературана юкъе башха белгалдаьнна хlама долаш дацар из, хlаьта дикка луш тахана даьнна ца хила а, амгар из, нагахьа санна цар идеяш английски министрий, боарий Ротшильдагlар Вильгем II-чун, итальянски пачхьалкхе, кхыча а теркам шоашта тlаьзза. Кинавоцаре. Герцла цу тlа дийцар цхьан къамах бола, дунен тlарча тайнтайпарча мехкашка баха жугатий вlашагlтохилга уж бахачна пачхьалкхенашка чlоагlа дегlаухача болжлой боланах, къахьата жугатий хьахоадабелла, хlаьта юххера а цу болама уж духьалбоккхага дар. Хlаьта из гlулакх lалдилаш дукхагlа район хургдолаш а дар. Цул совгlа, европейски мехкий империалистически гlозарашта ма геттара хилар «жугатий къаман кхувр» дунен торговаш, наькъаш вlашагlкхетча стратегически лоархlамеча моттиге уллачей цу хана тешаденна Оттамански империя юкъейоагlаш хиннача Палестина хьабара идея.

Шоай организаци истори, хьадоаделча денз сионисташа, империалистически хоалдераштa доар кхоачаш а деш, чlоагlа къовсам лоаттабаьб дунен халкъашта юкъерча боллой болама духьала. Из эгара къьагlа хьахьекхаш дола масал да Сийлахьйоккхача Октябрски социалистически революцехира цар гlулакхаш. Масала, монархисташца чlоагlа цхьана гlулакхаш леладеш хиннача сионисты Гессена кlал-кlал ница жугате белогвардейцашта вер нийся лоархlаш хиннад, из «жугатий къахьегамхой большевикашца вер дезар да» а яхаш. Сионисташа цхьана гlулакхаш лелаедьд Петлюрица, Деникинци гетмана Скоропадский «правительствашта» юкъе хиннуд уж. Октябрь ваьбаьнчул тlехьагlа Парижe контрреволюционни бандий Советски lаьадла дукхьахара керда нахаш оттавеш дагьа доацца хинна сионист Поснанек.

Сионисташ массаза а шоай лоархlамегlача дехарех цаl лоархlад жугатий палестински пачхьалкхе хьаяра идея йоаржаелгена чахкйоаккхелгеи. Из идея, хlана йолаш йолча (сионисташ бахьан долаш вlалла а йоацача) Израиля пачхьалкхенна санна деррига мехкайнкара жугатий шоай патроний — империалистически гlозарийн йоккхача жугатий буржуазин хьашташ бахьан долаш лоаттабеча къовсама оарцагlбоахаргболаш йола рычаг е гlийртаб уж.

Цунна духьаденна кхоза дьаьнаьтл доаласe деагlа, нарех хьалхардар яр бlаьшерa хьайленнача юкъе дахьа а хlаьта lеххьардар 1946 шера даьр а доаш, «Вай юкадахар (Палестина — Ред.) геттара ший хьинахьара хьаьнт долаш да фунагlа лийза a Азере цхьа хlама лехаш йолча державашта», — яьхад Герцла. «Тlохашкара шоана фу эш хоа тхона — Суэцки канал, Гаргарча Малхбоалене гlолла Инде бола шоай никъ оаха лорабер дели шорна, — тъьоалагlча шерашка гучаьха хьахабдадир боккхагlа болча сионистех цхьанно Макс Нордау англичанашка цо къамеел деш — Тхо кийча да из хьа дехкар кхоачашде. Цхьабакъда, тхоай дехкар кхоачашда тхона могаргдолаш низ а хинна дlаотта тхона мукъa бала беза оаш». Хlаьта ер а ВСО президента Наум Гольдмана заявлени: Сионисташ боккъонаш кийча ба Палестина тlеха, тlеха-фоарда, тlеха фегара базаш лахера британцашта йиза бокъо яла, нагахьа санна палестински территорех 65 процента тlа жугатий пачхьалкхе йиллийта из раьза хуле; Палестине базаш йоккийт иштта Америка, Вlашагlкхийттача Штаташка а, нагахьа санна оборонительни декхараш шоаштa дlаоаллийца уж кийча яле».

Хьайлахьа сионизма тепрех шоа вlоагга чудоах 1956 шерашка Тель-Авива сурни авантюрам 1967 шера Iербий пачхьалкхешта духьала йолаьча агресси [illegible]!

Владимир Ильич Ленина белгалдаьхад сионизм жугатий буржуази реакционни течени хилар. Вай денешка а ший нийсала лоархlаш боабаьбац Ленина белгалдаьхачо.

Сионизм, жугатий буржуазин национализма дукхагlа йола течени шийна чу а эза, хlанз доал ду зечени а хинна дlаэттай. Вай денешкара сионизм — из я империалисташка йолча жугатий буржуазе идеологи, цуи организацей практикан система. Тахан цун керттера чулоацам воинствующи антикоммунизм я. Духьаьл сионистий лидерий антикоммунизм я царна монополей сейм, малхбузехьарча державаш министрий кабинетий кабараш, США, ФРГ, кхыча пачхьалкхий арсеналаш хьахилаш доле хlоагlа. Лакхе цlа дьаккхха болама керттера лоархlараш дика дlахьулалда, хlаьта а гаргара кхаьнче цар мабан да сионизма классови союзникий партнерташ малхбузехьарча монополистий хьаьштан бахьан долаш къовсам лоаттабелга. социализма лагеpa духьала, коммунистически, боллой, къаман-кортамукъален болама духьала къовсам доаттабеша.

Болазе керттера идеологически организационни штаб я хlинa ер пачхьалкхенера Дерригдунен сионистски организаци. ВСО дакъ кхера орган лоархlаш я Дерригдунен сионистски конгресс. Исполнительни орган — Жугатий агентства — шин резиденци а Нью-Йорке Иерусалиме. ВСО цкхадоахача гlулакхий сферa lалаьмате шера а — дlаистаро ризвьедкага кхаьччелла.

Цхьаьхха лоархlаме организаци я 1936 шера вlашагlъелла Дерригдунен жугатий конгресс. Хlанз 67 мехка ший отделенеш я ЖЕК-а. Иштта дагайоакхийта йоагlа Дерригдунен сионистски кхалнаьха организаци (54 мехка), «Бнай Брит» (34 пачхьалкхей), «Джойнт», ХИАС.

Дукхача пачхьалкхенашка шоай газеташ журналаш (1036 кlи йолаш периодически изданеш) да сионистски организацей. Европе арахец 198 газета журнали, Къулбехьен Америке — 123, США — 254.

Белгалдаьккхаьа дарадих, сионизм Израиля пачхьалкхе нортлархlар нийса ца хилар. Хlара капиталистически пачхьалкхенна санна, Израиле а ба эксплуататораш эксплуатацеш хlа латтараш. Хlанзарьар къахьегамхой Израиль а шоай беррига сограждан дунен халкъашта юкъерча монополей мукъагlа дехла гера да гlерташ болча расистий — реакционерий Израиль а я.

Шеко йоацаш да прогрессивни Израиль хlиаш къовсам лоаттабеш хилар а. Цунна къьагlа дола тешал — Израиля Коммунистически парто Тель-Авива правительства агрессивни, шовинистически наькъа духьала лоаттабу къовсам, эгара тlехьагlа парламенте хиннача хоржамашка коммунистa бaьнна толам.

Хlаьта цу цхьан хана израильский пачхьалкхенна доал ду гlозараш — уж шоаш зlамагlа бола партнераш а болаш йолча дунен халкъашта юкъерча сионизма дизза цхьа дакъа. Хlаьта дунен халкъашта юкъерча сионистски организацеш юкъарча лелаеш а цхьан оагlорахьара американски, малхбузенгермански, английски, кхыча монополисташ а вокх оагlорахьара израильски агрессораштa а юкъе.

Iербий мехкашта духьала дlахо агресси лоаттаеш я Израиля. Маьрша нах боабеш йола юрда провокацеш дагалуцаш чакхйоахаш Тель-Авива сионистски доалдераш болча хана агрессораш бехказа бахара ший низам шолха даьха пропаганда еш я дунен халкъашта юкъера сионистски корпораци. Даьла юкъе веннар, карцо юшар, бакъдараш юхамачаьда дахар, дохараш дар, кхыметтел кхерам тlатувсар а — уж долла хlамаш оарцагlдаьха а дунен тайп-тайпарча мехкашкарча жугатий къахьегамхоех цхьадола дакъа тувладе йиш я хулийташ каст-каста аьттув боахаш а да.

Сионизм — кхераме империализма гера, къахьегача жугатий санна, иштта кхы мел долча къамех болча къахьегамхой а моастагlа. «Кулгаш дlадахе Iербий мехкашта тlераl» — аьлаш кхайкаду тахан паргlато сецаш болча деррига дунен тlарца нахa», «Iербий халкъашта духьала империализмска а доацаш, империализма духьала Iербий халкъашка!» — тlахьея израильски, коммунисташа, шоай мехка бокъона болча патриоташа.

Ю. СЕРГЕЕВ.

# ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА...

Нохч-Гlалгlай республиканский кооперативни техникум кхуьнгъе боахама чlоагlа эшаш бола специалисташ кийчбеш я. Укхазара дийша арбувл бухгалтераш, промышленни кхачени товарий товароведаш.

Техникуме деша багlараш 20 совгlа къамах бола нах ба. Царна юкъе ба нохчий, гlалгlай, эрсий, украинцаш, эрмалой. Цхьа барттайна дезал санна бех уж укхаза. Дешаркой вlашагlъьдоаа дика деша а (дешаркой успеваемость 98,3 процент я) шоай мукъа ха сакъердамеи пайдаеи дlаехьа а.

Техникум чуйлла цlенош къамне а готта а да. Шерегара-шерга дуьнегlа кул укхаза дешаркой. Совхи деиз № 1 йолча микрорайоне хьаьлеш йоакха дешаркa корпуси общежити я техникума. Уж гlирсаш скхагlа хьалдахалара, техникума комсомольски инициативах вlашагlъехкар дешаркой гlишлон бригадаш. Уж итт я. Бригадашка тахьа дукха нийсбелар каменщиктий, штукатурий, малярий, плотникий, говзал хоаш бола нах.

Дешархоше шоай каникулаш йолча хана гlишлошъераште деккле гlо ду. Хlаьта дешара хана цар наст-наста воскресникаш а деш хьаьхьег шоай техникум хьалъеча. Цудуьха 1970—71 дешара шу кердача хезача цlагlа дlадоладергда цар. Дега бокхе лелам хурга царна уж цlенош хьалдаь дельча. Хlана аьлча дlадезача 1969 шера 17 эзар согасоьхат дlадеиннад дешархоша гlишлошта.

Иштта кlаналелъа йоахле эш ба уж шоай техникуме здане геннахье дезьера. Совхи гурень 2000 кв. м. моттиг дlа а лоацаш цар 160 гlан кlотарга дlаегlай.

Цу тайпара цхьана бача балхо чlоагlйю дукхача къамех йолча наказ латта коллектив. дагlоахуал цун интернациональни традицеш. Боккха болх дlаьху укхаза хьехархошеи комсомольски организацени хlара дешархочоа советски халкъий дикагlа йола традицеш дlайовзийтара, уж лоархlаш шилийтара. Цу балха формаш тайп-тайпара я. Царна юкъе а тайп-тайпара тематически беседаш, дикача накаца вlашагlкхетараш, къамий искусстве сейранаш, иштта кхыдараш.

Тlеххьарча хана духаьваенной дешархошта викакаш дешарий конференцеш. Цар дешагlа дакъийт вай мелхарча тайп-тайпарча къамий вахар, цар дlеха сийдеца турпала ха, тазакара да. Сакъердамеи пайдаеи хилар И. Базоркина «Бlаьшерий бодашкара», Х. Ошаева «Алии шерашкахча романеи дагагисий хадаркхоиун А. Абу-Бакара «Лоамаи кока яхаа повестаи йола конференцеш.

132 саг ва техникума художественни самодеятельносте. Уж эстрадни, халхара, драматически, кхыча кружокашка чубоагlаш ба. Хlаьта самодеятельни артисташ хlара шера шоай говзал лакъьеш, дукхача къамий халкараш, эшараш юкъе бола репертуар тоаеш хьабоагlа. Иштта чаккхьаьнача республикански художественни самодеятельносте къамарга цу коллектива массехк номер заключительни концерте чаккхьаьнлер, хlаьта телевиденe гlолла цар дикха концерт гойтар республика къахьегамхошта.

Кооперативни техникума дешаркой ловзакерча республикашна дика новкъостий болаш ба. Цар бувзам лоаттабу Буйнакски кооперативни, Нальчикски технологически техникумашца. Новкъостамта юкъе дикача гlуллакхий йоакха яь я. Кост-наста дlа-нье хьоашалгlа уж уж. Цига концерташ уттаду, спортивни хьлош дlахкуль. Але дезаш да массаза ноткоалар дагlагlал долга.

Лакха интернациональни кхетам болаш ба Нохч-Гlалгlай кооперативни техникуме дешаш бераш. Цунна тешал дош дола дукха масалаш доаладе йиш я укхаза. Масала, совхи шеш Наурски районе хамсаш чуэшм даьинхача ахчан тоъал дакхда дакъа шоай кортамукъале лоравеш тlом бача вьетнамски патриоташ фонде хьаьдир цар.

Цкъа совхи техникума деша агlача йоlага дехнаа ва кхьчар: из хьаинтоеь дуи дахь йиша хала цамогаш хилар. Цун цlийна наролвеиц а эвар. Из гlулакх дlахайра йиlий новкъостамта. Цуна шоай цlий дала кийча берш дукха хилар техникуме.

Иштта цхьа дезал санна барттайна дешархой коллектив я Нохч-Гlалгlай кооперативни техникуме яр.

С. МУТАЛИЕВ.

# САГ ВИЙНАЧОА ТОПАШ ТЕХАЙ

Централи рынкана юхе болча хана, гр-нина Межиев Шерип Лемаевича Н. И. Шевченкогара дийхад, Чаьчан-Ойла вугвалар lа со, 30 сом ахча а лургдар аз хьона, аьлна. Наькъа баьнна болхаш, машина шийна дlайигар духьа, Н. И. Шевченко вийнав Ш. Л. Межиева.

Ш. Л. Межиев бехке веш дола дом а дийна а дийца, цунна топаш тоха суд яьй Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча судо.

Приговор кхоачашдаьд.

# ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллей Грознена хулалуш моркхаш а йолаш, лоадама йолчи а йоацаш, делккъелца йолча хана цхьоцайолча моттигашка докх а доаллаш малхбоалехьара гlаьхьача бoарaме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гlолла 4—9, Грозне 7—9 градус йlовхал йолаш хила а тарлу. Дlахорча шина дени шин буси моркхаш а йолаш, юкъ-юкъе ехка а ехкаш, цхьаццайолча моттигашка докх а доаллаш, малхбоалехьара гlийло, гlаьхьача боарамга кхоачаш, республика къилбаседехьарча районашка юкъ-юкъе гlаьххьача боарaме, цхьаза чlоагlа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсашка 2 градус йlовхалгара 3 градус шелалга кхоачаш деношка 4—9 градус йlовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

# ЭСКАЛАЦЕ КХЕРАМЕ НИКЪ

НЬЮ-ЙОРК, 3 март. (ТАСС). Американски командовано дача хоамех хьаькъоачох, Вlашагlкхийттача Штаташа лакхбу Вьетнаме сигалара беш бола тlом, Къулбехьен-Малхбоален Азе кхыча мехкий гlулакхашта тlемаш юкъе а лелх. Укх тlеххьарча кlиракъа тlом дукхагlа бе боллабаьб американски авиаце Вьетнама сигала, тlа-тlа йоккхагlа налеташ ю Лаосаи Камбоджайней, «Нью-Йорк таймс» яхача газета белгалдоаьккх, цо «тlема деэскалаци» еш хилара а доацаш, «Къулбехьен-Малхбоален Азе мехкий гlулакхашта тlа-тlа дукхагlа юкъе леллаш хилара чешка ду», аьлаш.

Газета белгалдоаьккха, ехк къайлаккхуьлаш бола фецара тlом США-с бу Сиамски залинатара Тонкински заливатаe кхаччаьца, яхаш.

Американски командовани довзахаь духьаьл Лаоса территоре тlа 400-нагара 500-нега кхаччалца самолеташ-вылеташ ю хlара денна США авиаце. США бомбардировочни авиаце хlара бетта Къулбехьен-Малхбоален Азе мехкашта тlа 100 эзар тоннага кхоачаш дазал дола бомбаш. Хlаьта уж мел бомбаш а хара йа кетарда дунен шоллагlа тlом лаьттача еррига а хана тихоокеански фронте йиьтта бомбаш 500 эзар тонн дозал долаш мара яцар. Белгалдаьккха доагlаш да цу районе тlа-тlа дукхагlа тlом бер США истребительни авиаци хилар.

Американски командованио мукlарло ца дича долаш американски фецарча цуратий гlулакхаш, къаьстта Вьетнама территоре тlа дарйш, яхие а атта прогулкаш ца хилара. «Нью-Йорк таймса» дахаех, ДРВ-ни Къулбехьен Вьетнама территоре тlа хlанзе йоахаьй США 1300 совгlа самолета 1800 гарга вертолета, хlаьта патриотически низаша американски тlема-фецарча базаштеи аэродромаштеи атакаш ярах строяца юкъера хьайхаь 1000 самолета 1900 вертолета.

Безамеча, доттагlала гlулакхашка гlолла хьоашал да ННА тlемахой советски бlуи Групперча чlема гlулакх дераша. Эскархой художественни ансамблаша каст-каста бlарчlача концертни программагlа концерташ уттаду ГДР къахьегамхошта.

АДН—ТАСС сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

# Ладувгlа, хьажа

**РАДИО**
**5 март**

6.30 — «Юрта lуйре» (гlалгlай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.27 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.20 — Глазунов. Концерт. 8.45 — «Депутат» яха радиодувцар. (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Къона тlехье» (нохчий меттала) 16.15 — Юрта боахама къахьегамхошта бола концерт. 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

**ТЕЛЕВИДЕНИ**

18.00 — Телевиденни передачаш (гlалгlай, эрсий меттала). 18.30 — Миллионий Ленински университет. КПСС Истори. Сийлахь-боккхача Даьй-махка тlом тlа Советски Союза коммунистически парте [illegible]. 19.00 — Акбlаьшера летописе «1905-гlа» шу. 19.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.50 — «Господа Головлевы» яха спектакль. Шоллагlа серa. 21.00 — Фигурни совлеэаш хаххара дунен чемпионат. Маlа нах. Шин доlамах йола программа. Югославера передача.

**РАДИО**
**6 март**

6.30 — Юрта lуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.27 — «Ленинан некъ» газете обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.20 — «lлам доих Клаудио Вилла» яха концерт. 8.45 — «Къона тlехье» (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Ленински некъа бола тхоь» (эрсий меттала). 16.15 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.27 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.40 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 16.55 — Дунен халкъашта юкъерча кхалнехьа денна 8-чу марта хетаьчa торжественни заседанера Москвера ю трансляци. «Дезача ден концерт».

**ТЕЛЕВИДЕНИ**

18.50 — Дунен халкъашта юкъерча денна 8-чу марта хетаьчa торжественни заседани. Перерывах кердадарий эстафета. 21.00 — Фигурни совлеэаш хаххарах йола дунен чемпионат. Ша тlара спортивни халхараш. Шин доlамах йола программа. Югославера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бехктехкана секретара — 3-34-30; партийни вахаран, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийн писаьмий отделий — [illegible].

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-20.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ00042. Заказ № 1450.